

'Studeren met schulden, hoe dan?'

Toetsing van: Plan van aanpak

Hogeschool Leiden

Yara van der Schaaf – s1094292
Wolterink

Klas SJD4 (LC5)

Opleiding SJD

Naam begeleidend docent: M. Janssen & A.

Inleverdatum: 18 maart 2019

Herkansing

Collegejaar 2018-2019 periode 3

Inhoud

1. Inleiding.....	3
1.1 Probleemanalyse	4
1.2 De gewenste situatie	6
1.3 Probleemaafbakening.....	6
2. Doelstelling	7
2.1 Kennisdoel.....	7
2.2 Praktijkdoel	7
3. Kader.....	8
3.1 Juridisch kader.....	8
3.2 Maatschappelijk kader	10
4. Vraagstelling	14
4.1 Centrale vraag	14
4.2 Deelvragen	14
5. Methoden.....	15
5.1. Methoden van het onderzoek	15
Deelvraag 1: Welke discretionaire ruimte is er binnen de wettelijke kaders om schulddienstverlening te bieden aan studerende jongeren met problematische schulden?	15
Deelvraag 2: Welke vorm van schulddienstverlening wordt er door de gemeente Den Haag ingezet voor studerende jongeren met problematische schulden?	16
Deelvraag 3: Wat zijn de ervaringen van medewerkers binnen de afdeling schulddienstverlening als het gaat om het bieden van hulp aan studerende jongeren met problematische schulden?.....	16
5.2. Kwaliteit van de gegevens	17
Deelvraag 1: Welke discretionaire ruimte is er binnen de wettelijke kaders om schulddienstverlening te bieden aan studerende jongeren met problematische schulden?	17
Deelvraag 2: Welke vorm van schulddienstverlening wordt er door de gemeente Den Haag ingezet voor studerende jongeren met problematische schulden?	17
Deelvraag 3: Wat zijn de ervaringen van medewerkers binnen de afdeling schulddienstverlening als het gaat om het bieden van hulp aan studerende jongeren met problematische schulden?.....	18
5.3 Analyse van de gegevens.....	18
6. Beroepsproduct	19
7. Projectorganisatie	20
7.1 Planning.....	20
7.2 Organisatie en samenwerking.....	23
7.3 Informatiebeheer en monitoren van de planning.....	23
7.4 Faciliteiten	23
Bronnenlijst	24

1. Inleiding

In Nederland zijn er naar schatting 1,4 miljoen Nederlandse huishoudens met problematische schulden of een risico daarop, waarvan 1,2 miljoen huishoudens onzichtbaar zijn (onbekend bij schuldhulpverlening).¹ De impact van deze problematiek is groot: voor de schuldenaar, schuldeisers en voor de maatschappij. Schulden veroorzaken vaak veel zorgen en stress en leiden vaak tot een slechtere gezondheid en of problemen binnen relaties.² Het kabinet wil dat er meer mensen uit een uitzichtloze schuldensituatie komen en dat de toegang tot de schuldhulpverlening wordt verbeterd. Om dit te bereiken zet het kabinet in op het voorkomen van problematische schulden, het treffen van maatregelen om problematische schulden terug te dringen en afspraken maken met gemeenten om meer mensen met schulden effectiever te helpen.³

Schulddienstverlening is voor de gemeenten Kapelle, Noord-Beveland, Goes, Reimerswaal en Borsele ondergebracht in de afdeling Werk, Inkomen en Zorg (hierna: afdeling WIZ), van de Gemeenschappelijke Regeling De Bevelanden (hierna: GR De Bevelanden). Schulddienstverlening valt onder het team inkomen. De afdeling schulddienstverlening bestaat op dit moment uit: 1 coördinator, 4 consultants, 2 administratief ondersteuners en 2 budgetbeheerders. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van GR de Bevelanden.

---

¹ Kamerstuk II 2017/18, 2018-0000095518 (kamerbrief) p.2

² Jungmann e.a. 2014, p. 16 e.v.

³ Kamerstuk II 2017/18, 2018-0000095518 (kamerbrief) p.3

1.1 Probleemanalyse

Schuldhulpverlening

Op 21 februari 2018 is door de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, T. van Ark, het startsein gegeven voor het Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak. Eén van de hoofdlijnen van dit actieplan is het voorkomen van problematische schulden. Wanneer mensen toch in een problematische schuldensituatie terechtkomen, wil het kabinet hen waar nodig ontzorgen en ondersteunen, voorkomen dat schulden onnodig oplopen en zorgen dat de schulden op een maatschappelijk verantwoorde manier worden geïncasseerd. De komende 2 jaar werken ministeries, gemeenten en organisaties samen aan de aanpak van de schuldenproblematiek. Het kabinet stelt aan gemeenten vanaf 2018 gedurende drie jaar extra middelen beschikbaar voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede.⁴

Om in aanmerking te komen voor schuldhulpverlening bij GR de Bevelanden moet iemand aan een aantal voorwaarden voldoen. Eén van deze voorwaarden is dat de persoon inwoner moet zijn van een van de vijf Bevelandse gemeenten.⁵ Daarnaast moet er sprake zijn van een problematische schuldensituatie.⁶

'Een problematische schuldsituatie is een situatie waarin van een persoon redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden, of waarin hij heeft opgehouden te betalen.'

⁷Jongeren met schulden

Een schuldregeling is een onderdeel van de schuldhulpverlening bij GR de Bevelanden. Er zijn een aantal doelgroepen die bij de organisatie nu niet in aanmerking komen voor een schuldregeling, zoals zelfstandigen, studerende jongeren en daklozen. Dit onderzoek richt zich op de doelgroep studerende jongeren met problematische schulden. Een schuldregeling voor jongeren is lastig, omdat er vaak onvoldoende aflossingscapaciteit is en geen garantie op een inkomen over 36 maanden. Daarnaast is er een groep jongeren die studeert en studiefinanciering ontvangt. De studiefinanciering mag wettelijk niet worden besteed aan het aflossen van schulden. Ook is deze groep niet (volledig) inzetbaar voor de arbeidsmarkt. Schuldeisers willen daarom vaak niet akkoord gaan met een aanbod voor een schuldregeling.⁸

---

⁴ Kamerstuk II 2017/18, 2018-000095518 (kamerbrief)

⁵ Artikel 2 lid 1 Beleidsregels Toelating tot de schuldhulpverlening

⁶ Beleidsplan schulddienstverlening afdeling Werk, Inkomen en Zorg 2016, p. 4

⁷ www.nvvk.eu. Ga naar: Minnelijke schuldregeling. Geraadpleegd op 13 februari 2019

⁸ RB 21 oktober 2015: ECLI:NL:RBNNE:2015:5035

Op dit moment worden studerende jongeren met problematische schulden bij GR de Bevelanden niet geholpen. Het advies vanuit de afdeling schulddienstverlening aan de jongeren is om te stoppen met studeren en aan het werk te gaan. Voor studerende jongeren is dit geen passende oplossing. De overheid wil namelijk dat meer jongeren een startkwalificatie halen. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger. Met een startkwalificatie hebben jongeren meer kans op een baan.⁹

GR de Bevelanden

Een van de doelstellingen van de organisatie is het terugdringen van armoede. Dit is opgenomen in de kadernota armoedebelied 2017-2020. De doelstelling van het armoedebelied luidt als volgt: "Het voorkomen en tegengaan van armoede en schulden en het stimuleren van (financiële) zelfredzaamheid en (arbeids)participatie waarbij eigen verantwoordelijkheid voorop staat." Hiervoor werkt de afdeling WIZ samen met de vijf Bevelandse gemeenten om ervoor te zorgen dat er een integrale aanpak komt voor armoede en schulden. Het armoedebelied moet ertoe leiden dat iedereen de kans krijgt om zich te ontwikkelen en naar vermogen te participeren in de samenleving. Het volgen van scholing en het verkrijgen van betaald werk biedt dit perspectief.¹⁰

Het hebben van schulden kan een bijdrage leveren aan het leven in armoede. Daarnaast leveren schulden veel stress op. Uit ervaringen van mbo-docenten blijkt namelijk dat studenten met schulden vaker afwezig zijn, moe zijn door veel werken, weinig aandacht aan school besteden, hun studiekosten moeilijk kunnen betalen of zelfs stoppen met school. Het hebben van schulden is voor jongeren belemmerend voor het opbouwen van een toekomst. Jongeren zijn meer bezig met het aflossen van schulden in plaats van het focussen op de toekomst. Het salaris wordt direct gebruikt om schulden af te lossen. Het is voor jongeren met schulden daarom moeilijker om op zichzelf te gaan wonen gezien de beperkte financiële middelen die overblijven.¹¹ De oorzaken en gevolgen van schulden worden in het maatschappelijke kader verder uitgelegd.

Het werkproces vanuit de afdeling schulddienstverlening botst op dit moment met de doelstellingen vanuit de overheid en met het armoedebelied van de organisatie. Nu er extra geld beschikbaar is gesteld voor schulddienstverlening, wil de afdeling onderzoeken wat de alternatieve mogelijkheden zijn voor studerende jongeren met problematische schulden. Op dit moment zijn er andere gemeenten in Nederland die al wel een vorm van schulddienstverlening bieden aan studerende jongeren met problematische schulden. Deze gemeenten hebben gebruikt gemaakt van de discretionaire ruimte binnen de wettelijke kaders van schuldhelpverlening. In dit onderzoek zal er worden gekeken welke discretionaire ruimte er is binnen de wettelijke kaders en hoe GR de

---

⁹ www.rijksoverheid.nl. Ga naar Home -> Onderwerpen -> Leerplicht -> Vraag en antwoord. Geraadpleegd op 18 februari 2019

¹⁰ Van der Maas 2017, p. 15

¹¹ www.nibud.nl. Ga naar Home, zoek op: Beroepsmatig -> Kennisgebieden -> Jongeren en kinderen -> Jongeren en schulden. Geraadpleegd op 13 februari 2019

Bevelanden deze kan toepassen in hun huidige werkproces. Discretionaire ruimte is de vrijheid die medewerkers hebben om binnen de kaders van de wet hun eigen beslissingen te maken.

1.2 De gewenste situatie

De gewenste situatie is dat er vanuit de afdeling schulddienstverlening een passend aanbod komt voor studerende jongeren met problematische schulden om de armoede terug te dringen.

1.3 Probleemaafbakening

Dit onderzoek richt zich enkel op de inwoners van de Bevelandse gemeenten. Het werkgebied van de organisatie strekt zich enkel tot deze vijf gemeenten. Op dit moment is er een groep jongeren die wel in aanmerking voor een schuldregeling, namelijk als ze beschikken over een inkomen. Deze groep jongeren wordt om deze reden verder binnen dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Dit onderzoek richt zich enkel op de doelgroep studerende jongeren met problematische schulden, omdat zij nu niet worden geholpen met hun schulden. Naast de schuldregeling wordt er binnen de afdeling schulddienstverlening geen andere vorm van schuldhulpverlening geboden aan studerende jongeren met problematische schulden. In het maatschappelijk kader wordt ingegaan op de verschillen tussen studerende jongeren met- en zonder bijverdiensten.

In de literatuur wordt er onderscheid gemaakt tussen schulden en problematische schulden. Dit onderzoek richt zich enkel op problematische schulden. Hiervoor is gekozen omdat er voor hulp bij schulden die nog niet problematisch zijn kan worden doorverwezen naar andere instanties, zoals het SMWO, Humanitas of het Leger des Heils. Deze organisaties kunnen de jongeren helpen met het op orde brengen van de administratie en/of het treffen van betalingsregelingen. Wanneer er sprake is van een problematische schulden moet de gemeente, in dit geval GR de Bevelanden, een passende oplossing bieden aan de jongeren.

Dit onderzoek richt zich op studerende jongeren tussen de 18 en 27 jaar met problematische schulden. Er is specifiek gekozen voor deze leeftijdscategorie. Binnen de afdeling schulddienstverlening zijn deze jongeren nog geen aparte doelgroep, maar binnen andere afdelingen van de organisatie wel. Zij houden ook de leeftijdscategorie van 18 t/m 27 aan. Daarom is er binnen dit onderzoek bewust voor gekozen deze leeftijdscategorie aan te houden. Daarnaast is er voor deze leeftijdscategorie veel literatuur terug te vinden, bijvoorbeeld het onderzoek van Patentia "Voor mijn gevoel had ik veel geld", die relevant is binnen dit onderzoek.

2. Doelstelling

2.1 Kennisdoel

Het doel is om te achterhalen welke mogelijkheden er zijn om een passende oplossing te bieden voor jongeren met schulden. Hierbij wordt er gekeken hoe er gebruik kan worden gemaakt van de discretionaire ruimte die er is binnen de wet- en regelgeving als het gaat om de mogelijkheden om schulden te regelen voor studerende jongeren met problematische schulden.

2.2 Praktijkdoel

Het doel is dat er vanuit de afdeling schulddienstverlening een passend aanbod komt voor studerende jongeren met problematische schulden. Om tot een passend aanbod te komen, zal er worden gekeken welke interventies de afdeling schulddienstverlening in kan zetten voor deze doelgroep. De interventies die in dit onderzoek naar boven komen, zullen worden verwerkt in een werkwijzer.

3. Kader

3.1 Juridisch kader

Met de brief van de huidige Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw T. van Ark, is in 2018 het startschot gegeven voor het 'Samenwerkingsverband Brede Schuldenaanpak'.¹² Zoals eerder in de probleemanalyse al is benoemd hebben Rijk en de gemeenten een rol om het ontstaan en escaleren van schulden te voorkomen. Er zijn twee soorten schuldregelingen: een Minnelijks Schuldregeling Natuurlijke Personen (hierna MSNP) en een Wettelijke Schuldregeling Natuurlijke Personen (hierna WSNP). Een schuldregeling bij de gemeente wordt een MSNP genoemd. Een WSNP wordt uitgevoerd door de rechtbank.¹³ Om in aanmerking te komen voor een WSNP-traject bij de rechtbank, moet er eerst een MSNP-traject bij de gemeente worden doorlopen.¹⁴ In dit onderzoek wordt met schuldregeling een MSNP bedoeld, de WSNP wordt binnen dit onderzoek verder buiten beschouwing gelaten. De MSNP is een schuldregeling die drie jaar duurt. Deze schuldregeling brengt een aantal verplichtingen met zich mee. Een van deze verplichtingen is de inspanningsverplichting.¹⁵ Dit houdt in dat een schuldenaar zich volledig moet inzetten om zoveel mogelijk van de schulden af te lossen. Dit houdt in dat er van de schuldenaar wordt verwacht dat hij/zij fulltime werkt, om zijn afloscapaciteit te vergroten en zoveel mogelijk van de schulden af te lossen.

Schuldhulpverlening

Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (hierna: Wgs) is de taak van het integraal uitvoeren van schuldhulpverlening per 1 juli 2012 overgedragen aan de gemeenten. De regering heeft hiervoor gekozen om de schuldhulpverlening laagdrempeliger en effectiever te maken. De gemeente heeft vanuit de Wgs de taak gekregen om te zorgen voor een integrale aanpak van schuldhulpverlening aan zijn inwoners. Met integrale schuldhulpverlening wordt bedoeld het actief ondersteunen van een inwoner bij het vinden van een oplossing voor zijn/haar financiële problemen, maar ook bij het vinden van een oplossing voor de eventuele oorzaken of omstandigheden die verhinderen dat de financiële problemen kunnen worden opgelost. Integrale schuldhulpverlening houdt daarnaast in dat zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat problematische schulden ontstaan en terugkeren.¹⁶ De integrale aanpak met betrekking tot de schuldhulpverlening bij GR de Bevelanden zijn apart geformuleerd in de Beleidsregels Toelating tot de schuldhulpverlening GR De Bevelanden. In de beleidsregels zijn de rechten en plichten opgenomen voor zowel de inwoners die een beroep (willen) doen op de schuldhulpverlening als voor het college.¹⁷

---

¹² Kamerstuk II 2017/18, 2018-0000095518, p. 4 e.v. (kamerbrief).

¹³ www.bureauwsnp.nl. Ga naar: Over bureau wsnp. Geraadpleegd op 20 februari 2019

¹⁴ www.bureauwsnp.nl, geraadpleegd op 20 februari 2019

¹⁵ Artikel 5 lid 2 Beleidsregels toelating tot de schuldhulpverlening

¹⁶ NVVK 2012, p. 7.

¹⁷ Beleidsregels Toelating tot de schuldhulpverlening GR De Bevelanden.

Een verdere uitwerking van de verplichtingen met betrekking tot de schuldhulpverlening bij GR de Bevelanden is vastgelegd in het Beleidsplan Schulddienstverlening afdeling Werk, Inkomen en Zorg 2016. In dit beleidsplan is de visie op schuldhulpverlening en schulddienstverlening en het huidige werkproces beschreven. In het beleidsplan wordt onderscheid gemaakt tussen schuldhulpverlening en schulddienstverlening. Schuldhulpverlening is als volgt gedefinieerd: "Schuldhulpverlening zijn de minnelijke schuldregelingen, de verstrekkingen Kredietbank en het budgetbeheer die de gemeente, als onderdeel van de schuldhulpverlening, verricht". De definitie van schulddienstverlening is: "Schulddienstverlening is de dienstverlening die ten aanzien van personen met schulden geleverd wordt in de gehele keten. Hieronder valt o.a. maatschappelijk werk, verslavingszorg, bewindvoerders/budgetbeheerders, schuldeisers, vrijwilligersorganisaties, etc."¹⁸

Studiefinanciering

De Dienst Uitvoering Onderwijs (hierna: DUO) is er voor studenten. DUO is de verstrekker van studiefinanciering. Studenten die studeren aan een MBO, HBO of universiteit kunnen in aanmerking komen voor studiefinanciering. De studiefinanciering kan uit verschillende onderdelen bestaan.¹⁹ De onderdelen worden verstrekt in de vorm van een gift, een prestatiebeurs of een lening. Een gift hoeft niet te worden terugbetaald, een prestatiebeurs wordt een gift als de student binnen 10 jaar een diploma haalt en een lening moet volledig worden terugbetaald.²⁰

Tabel 2: Waar bestaat het uit?²¹

MBO (niveau 1 en 2)	• Basisbeurs (gift) • Aanvullende beurs (gift) • Studentenreisproduct (gift) • Lening
MBO (niveau 3 en 4)	• Basisbeurs (prestatiebeurs) • Aanvullende beurs (prestatiebeurs) • Studentenreisproduct (prestatiebeurs) • Lening
HBO/Universiteit	• Aanvullende beurs (prestatiebeurs) • Studentenreisproduct (prestatiebeurs) • Lening • Collegegeldkrediet (lening)

¹⁸ Beleidsplan Schulddienstverlening afdeling Werk, Inkomen en Zorg 2016, Gemeentebld 2016, 131048.

¹⁹ www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> in het kort. Geraadpleegd op 15 februari 2019

²⁰ www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> gift of terugbetalen. Geraadpleegd op 15 februari 2019

²¹ www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> waar bestaat het uit. Geraadpleegd op 15 februari 2019

Om in aanmerking te komen voor studiefinanciering moet er aan een aantal voorwaarden voldaan. Iemand moet tussen de 18 en 30 jaar oud zijn en daarnaast over een geldig legitimatiebewijs beschikken. De opleiding moet een erkende opleiding zijn en minstens één jaar duren. Iemand moet voltijd of duaal zijn ingeschreven.²² Het recht op studiefinanciering is geregeld in de Wet studiefinanciering 2000.

De doelgroep studerende jongeren binnen dit onderzoek voldoen aan de voorwaarden voor de studiefinanciering. De jongeren die niet aan de voorwaarden voldoen worden binnen dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Een student met problematische schulden kan moeilijk toegang krijgen tot de schuldhulpverlening, omdat er geen inkomen is. Van rechtswege is uitgesloten dat er beslag mag worden gelegd op de studiefinanciering. Het volledige bedrag dat aan studiefinanciering wordt ontvangen, dient te worden benut voor de studie.²³

3.2 Maatschappelijk kader

Jongeren met schulden

Meer dan de helft van de jongeren tussen de 18 en 27 jaar heeft het afgelopen jaar een schuld gehad. Het hebben van een schuld of betaalachterstand hoeft geen financieel probleem te zijn. Bij 14,5% van de jongeren gaat het om een risicovolle schuldsituatie of betalingsachterstand. Een risicovolle schuldsituatie is een situatie waarbij het risico aanwezig is dat er problematische schulden ontstaan.²⁴

In een aantal opzichten verschillen de schulden bij jongeren ten opzichte van de Nederlandse huishoudens. Bijna een derde (74.000) van de jongeren heeft een lening. De meest voorkomende leningen zijn: leningen bij DUO, leningen bij ouders, leningen bij familie en vrienden en een doorlopend krediet of persoonlijke lening bij een financiële instelling. Daarnaast komt het bij jongeren vaak voor dat zij een achterstallige rekening hebben. Achterstallige rekeningen op de ziektekostenverzekering en op de telefoonrekening komen het meest voor. Daarnaast is er vaak sprake van online bestelde aankopen en een achterstand in de hypotheek of huur. In vergelijking met de Nederlandse huishoudens, staan jongeren minder vaak rood. Roodstand komt ongeveer even vaak voor als terugbetalingen aan de Belastingdienst.²⁵

Bij de hiervoor besproken schulden en betalingsachterstanden hoeft geen sprake te zijn van een financieel probleem. In veel gevallen kunnen jongeren de achterstallige rekeningen voldoen en de leningen aflossen. Ongeveer 304.000 jongeren hadden in de afgelopen 12 maanden echter één of

---

²² www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> Voorwaarden. Geraadpleegd op 21 februari 2019

²³ RB 21 oktober 2015; ECLI:NL:RBNNE:2015:5035

²⁴ Hoff 2016

²⁵ Westhoff e.a. 2015 p. 7

meer risicovolle schulden en achterstanden. Het gaat om 14,5% van alle jongeren in de leeftijdscategorie van 18 t/m 27 jaar.²⁶

Oorzaken schulden

Uit het onderzoek van het Nibud blijkt dat de houding van iemand en zijn financiële vaardigheden van grote invloed zijn op het ontstaan van financiële problemen. Gebrekkig financieel beheer, financiële onwetendheid en geen behoefte hebben om te sparen en vooruit te plannen, vergroten de kans op financiële problemen.²⁷ Een impulsieve, verleidinggevoelige en statusgevoelige houding vergroot de kans dat iemand moeilijk met zijn of haar geld om kan gaan, niet kan rondkomen en schulden heeft. De invloed van reclame en het willen meedoen met de nieuwste rages en trends speelt hierin een rol.²⁸ Dit komt omdat jongeren niet graag buiten de boot vallen. Vaak is er de behoefte om erbij te horen en daarom zullen ze ook vaak hun gedrag spiegelen aan het gedrag van een ander.²⁹

Daarnaast kunnen 'life events' leiden tot financiële problemen bij jongeren. Bijna alle jongeren gaan op een gegeven moment op zichzelf wonen, maar niet alle jongeren passen ook hun financiële gedrag aan op de nieuwe omstandigheden. Sommige jongeren krijgen te maken met een plotselinge inkomensterugval door werkloosheid of arbeidsongeschiktheid. Ook verbroken relaties of (ex-)partners met schulden kunnen leiden tot schulden bij jongeren.³⁰

Tabel 2: Factoren die een rol spelen bij het ontstaan van schulden³¹

Factoren die een rol spelen bij het ontstaan van schulden:

- Gebeurtenissen of veranderingen in de levensfase
- De psychosociale situatie: o.a. verslavingen, gebrek aan weerbaarheid en compensatiegedrag
- Verstandelijke beperkingen: vaardigheden en capaciteiten
- Financiële opvoeding
- De mogelijkheden om schulden te maken
- Budgettaire redenen: inkomensterugval of uitgavenstijging, vaak gecombineerd

Gevolgen schulden

Zoals eerder in de probleemanalyse al is benoemd leveren schulden veel stress op voor jongeren. Daarnaast kunnen jongeren sociaal geïsoleerd raken, in armoede terechtkomen of vervallen in criminaliteit.³² In sommige gevallen is werken voor jongeren de enige oplossing om de schulden af te betalen. Dit kan een reden zijn om te moeten stoppen met studeren. De Wetenschappelijke

²⁶ Westhoff e.a. 2015 p. 8

²⁷ Van der Schors e.a. 2016 p. 29 e.v.

²⁸ Van der Schors e.a. 2016 p. 32

²⁹ Tiemeijer, 2011. p. 90

³⁰ Westhof. e.a. 2015 p. 10

³¹ www.nibud.nl. Ga naar Home, zoek op: Beroepsmatig -> Kennisgebieden -> Jongeren en kinderen -> Jongeren en schulden

³² Van Heijst e.a. 2009 p. 9

Raad voor het Regeringsbeleid (WRR 2009) wijst op de relatie tussen schulden en schooluitval. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat het van groot belang is om voortijdige schooluitval door aanwezigheid van schulden te voorkomen. Jongeren zonder startkwalificatie zijn driemaal vaker werkloos raken dan jongeren met een diploma. De kans dat zij in de criminaliteit verzeild raken is zesmaal hoger³³.

Jongeren met en zonder bijverdiensten

Jongeren met bijverdiensten krijgen meer te maken met achterstanden bij online bestelde aankopen, aflossingen van een formele of informele lening en de aanwezigheid van een afbetalingsregeling voor kopen op afbetaling. Jongeren zonder bijverdiensten krijgen juist meer te maken met een achterstallige rekening op de ziektekostenverzekering, een roodstand op de betaalrekening, de aanwezigheid van een lening bij DUO en een gemiddeld hogere lening bij ouders. Uit de resultaten van de verschillen tussen jongeren met diverse opleidingsniveaus is naar boven gekomen dat de laagopgeleiden meer kans hebben op schulden dan andere groepen opgeleiden. Laagopgeleide jongeren presteren op vrijwel alle onderdelen van schulden hoger. Het enige waar de hoogopgeleiden meer kans hebben is een studieschuld bij DUO.³⁴

Onderwijsvolgende jongeren onderscheiden zich positief van de andere groepen jongeren, als het gaat om schulden en betalingsachterstanden. Zij hebben gemiddeld aan een lager bedrag achterstand en zij hebben het meest geen enkele achterstand. Ook hebben zij het minst vaak een achterstallige rekening bij het betalen van telefoonrekeningen en het minst vaak roodstand in de afgelopen 12 maanden. Er zijn ongeveer 304.000 jongeren met risicovolle schulden. Onder jongeren die niet werken en geen onderwijs volgen komen schulden het meest voor. Studerende jongeren hebben relatief meer te maken met een lening bij DUO.³⁵

Armoede

Schuldhelpverlening maakt een onderdeel uit van het armoedebelief binnen GR de Bevelanden. Het armoedebelief is uitgeschreven in de Kadernota armoedebelief 2017-2020. De samenwerking voor de gebieden werk, inkomen en zorg is een aanleiding geweest om te komen tot één integraal armoedebelief. Er is sprake van armoede wanneer:

1. Er een situatie ontstaat van beperkte financiële mogelijkheden, waardoor er niet aan maatschappelijk gangbare behoeften kan worden voldaan;

EN

---

³³ Van Heijst e.a. 2009 p. 10

³⁴ Westhoff e.a. 2015 p. 9

³⁵ Westhoff e.a. 2015 p. 9

2. Er is sprake van een langdurige periode waarin moet worden geleefd van een laag inkomen.³⁶

Armoede speelt op verschillende leefgebieden een rol en raakt verschillende beleidsterreinen, zoals: opleiding, economische zelfstandigheid, gezondheid en wonen zijn belangrijke factoren die in relatie komen te staan met armoede. Vaak doen zich op verschillende leefgebieden problemen voor. Het leven of opgroeien in armoede heeft vaak een negatieve invloed op de gezondheid.³⁷

---

³⁶ Omlo 2016

³⁷ Van der Maas & Sinke 2017, p. 4 e.v. en p. 10.

4. Vraagstelling

4.1 Centrale vraag

Op grond van de bovenstaande informatie is de centrale vraag binnen dit onderzoek als volgt geformuleerd; "Welke interventies kan de afdeling schulddienstverlening van GR de Bevelanden inzetten voor studerende jongeren met problematische schulden?"

4.2 Deelvragen

De bijbehorende deelvragen binnen dit onderzoek zijn:

1. *Welke discretionaire ruimte is er binnen de wettelijke kaders om schulddienstverlening te bieden aan studerende jongeren met problematische schulden?*
2. *Welke vorm van schulddienstverlening wordt er door de gemeente Den Haag ingezet voor studerende jongeren met problematische schulden?*
3. *Wat zijn de ervaringen van medewerkers binnen de afdeling schulddienstverlening als het gaat om het bieden van hulpverlening aan studerende jongeren met problematische schulden?*

5. Methoden

Binnen dit onderzoek is er gekozen voor praktijkgericht kwalitatief onderzoek, in de vorm van semigestructureerde interviews en literatuuronderzoek. In dit onderzoek wordt een antwoord gezocht op de volgende vraag: "Welke interventies kan de afdeling schulddienstverlening van GR de Bevelanden inzetten voor studerende jongeren met problematische schulden?".

Er is gekozen voor kwalitatief onderzoek, omdat het binnen het onderzoek gaat om welke interventies geschikt zijn voor deze doelgroep. Het doel van kwalitatief onderzoek is om inzicht te krijgen in de verschillende interpretaties en mogelijkheden die er zijn voor deze doelgroep. Bij kwalitatief onderzoek is de constructie van de theorie van groter belang dan het testen van de theorie.³⁸

Voor het onderzoek worden semigestructureerde face-to-face-interviews gekozen. Semigestructureerde interviews zijn geschikt om onbekende verschijnselen en relaties te onderzoeken. De respondenten van de interviews kunnen bij de face-to-face constructie geobserveerd worden en er kan in worden gegaan op gezichtsuitdrukkingen. De structuur van het interview ligt niet vast, maar er is ruimte voor eigen invulling.

Per deelvraag wordt beschreven hoe de deelvraag zal worden onderzocht en welke methode(n) er worden ingezet om de deelvraag te beantwoorden.

5.1. Methoden van het onderzoek

Deelvraag 1: Welke discretionaire ruimte is er binnen de wettelijke kaders om schulddienstverlening te bieden aan studerende jongeren met problematische schulden?

Met de beantwoording van deze deelvraag wordt inzichtelijk gemaakt wat het juridisch kader is waarbinnen de afdeling schulddienstverlening werkt. Binnen het juridisch kader wordt er gekeken naar de discretionaire ruimte die er is en hoe deze kan worden gebruikt binnen dit onderzoek. Om de deelvraag te kunnen beantwoorden zullen er een aantal bronnen worden onderzocht. Uit onderzoek moet naar boven komen welke discretionaire ruimte er is als het gaat om de mogelijkheden voor schulddienstverlening aan de doelgroep. Bij het onderzoek zal er worden gekeken naar de huidige wet- en regelgeving die van toepassing is binnen dit onderzoek, zoals de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de Wet op de studiefinanciering en de Beleidsregels toelating tot de schuldhulpverlening van GR de Bevelanden. Daarnaast zal er worden gekeken naar de actualiteiten met betrekking tot deze wet- en regelgeving. Een voorbeeld hiervan is de notitie van de NVVK over jongeren met studiefinanciering en schuldhulpverlening. De notitie geeft informatie over de mogelijkheden binnen de wet- en regelgeving die er zijn voor deze doelgroep. De keuze voor bovenstaande documenten is gemaakt op basis van de korte tijd waarin het onderzoek plaatsvindt. De verwachting is dat deze documenten voldoende informatie geven om

---

³⁸ www.scribbr.nl. Zoek op: onderzoeksmethoden -> kwalitatief vs kwantitatief. Geraadpleegd op 15 maart 2019

de deelvraag te kunnen beantwoorden. Indien deze documenten onvoldoende informatie geven, dan zullen er aanvullende bronnen worden gezocht tot er voldoende informatie is om de deelvraag te kunnen beantwoorden.

Deelvraag 2: Welke vorm van schulddienstverlening wordt er door de gemeente Den Haag ingezet voor studerende jongeren met problematische schulden?

Met beantwoording van deze deelvraag wordt inzichtelijk gemaakt welke vorm van schulddienstverlening andere gemeenten inzetten voor studerende jongeren met problematische schulden. In deze deelvraag is ervoor gekozen om te kijken naar de gemeente Den Haag. Gezien de korte tijd waarin het onderzoek moet worden verricht, is ervoor gekozen om één gemeente te onderzoeken. De gemeente Den Haag is gestart met de Pilot 'Jongeren Perspectief Fonds'. Het Jongeren Perspectief Fonds (hierna: JPF) biedt een innovatieve aanpak voor jongeren van 18 tot en met 27 jaar die door schulden belemmerd worden in hun maatschappelijke ontwikkeling. In deze aanpak staat niet de schuld maar het toekomstperspectief van jongeren binnen het JPF centraal.³⁹ Er zal worden gekeken of de schulddienstverlening die de gemeente Den Haag heeft ingezet voor deze doelgroep zou kunnen worden toegepast bij GR de Bevelanden.

Er is gekozen voor de gemeente Den Haag, omdat de gemeente Den Haag de initiatiefnemer is van het JPF. De gemeente Den Haag is voor andere gemeenten, die een aanpak voor jongeren met schulden willen implementeren in hun beleid, het aanspreekpunt. Om de deelvraag te kunnen beantwoorden zullen de beleidsdocumenten van de gemeente Den Haag worden onderzocht. Deze documenten bestaan uit: de handreiking voor het implementeren van het JPF, de factsheet 'Pilot Jongeren Perspectieffonds', de brochure 'Perspectief voor Haagse jongeren met schulden en het doel en werkwijzen van het JPF. Daarnaast heeft de gemeente Den Haag een contactpersoon voor vragen over het JPF. Indien de bovenstaande documenten onvoldoende informatie geven om de deelvraag te kunnen beantwoorden, zal er extra informatie worden opgevraagd bij de contactpersoon van het JPF. Indien nodig zal er een interview met de contactpersoon worden afgenomen. Als het onderzoek naar de schulddienstverlening binnen de gemeente Den Haag onvoldoende informatie geeft om de deelvraag te beantwoorden, dan zal er worden gekeken naar andere gemeenten die schulddienstverlening bieden aan deze doelgroep. Er zal dan bij een andere gemeente aanvullend onderzoek plaatsvinden tot de deelvraag kan worden beantwoord.

Deelvraag 3: Wat zijn de ervaringen van medewerkers binnen de afdeling schulddienstverlening als het gaat om het bieden van hulpverlening aan studerende jongeren met problematische schulden?

Met beantwoording van deze deelvraag wordt inzichtelijk gemaakt welke ervaringen medewerkers hebben als het gaat om het bieden van hulpverlening aan de doelgroep. Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zullen er interviews worden afgenomen. Er zullen vier medewerkers van de afdeling schulddienstverlening worden geïnterviewd. De medewerkers die

---

³⁹ www.schuldenlab070.nl. Ga naar: Projecten -> Jongeren Perspectief Fonds. Geraadpleegd op 15 maart 2019.

worden geïnterviewd zijn vier consulenten schulddienstverlening en één coördinator schulddienstverlening. Er is gekozen om de consulenten te interviewen, omdat zij rechtstreeks in contact komen met de doelgroep. Daarnaast zal de coördinator schulddienstverlening worden geïnterviewd, omdat zij het beleid en de werkprocessen schrijft. De coördinator kan informatie geven over de actualiteiten die zich afspelen binnen het huidige werkproces met betrekking tot de doelgroep. Het interview met de coördinator brengt weer andere inzichten met zich mee dan de interviews van de consulenten, omdat het hier twee verschillende functies betreft.

Bij de afdeling schulddienstverlening zijn vier consulenten werkzaam. Er is gekozen om alle consulenten te interviewen, omdat dit de betrouwbaarheid van het onderzoek verhoogd. Op deze manier komen alle ervaringen naar boven en worden er geen zaken en/of factoren achterwege gelaten. Als door omstandigheden niet alle consulenten beschikbaar zijn om te worden geïnterviewd, zullen de beschikbare consulenten worden geïnterviewd. De interviews zullen worden afgenomen in de vorm van een semigestructureerd interview, waarbij gebruik gemaakt wordt van een topiclijst.

Het voordeel van semigestructureerde interviews is dat de geïnterviewde medewerker meer ruimte krijgt om zijn of haar verhaal te doen. Het risico hiervan is dat de interviewer minder vat heeft op het interview en mogelijk informatie misloopt. Door direct betrokken medewerkers te interviewen wordt verdiepende en mogelijk vernieuwende informatie verkregen. Het nadeel hiervan is dat deze methode veel tijd vergt.

5.2. Kwaliteit van de gegevens

Deelvraag 1: Welke discretionaire ruimte is er binnen de wettelijke kaders om schulddienstverlening te bieden aan studerende jongeren met problematische schulden?

De deelvraag zal beantwoord worden aan de hand van geschreven bronnen. Deze bronnen bestaan uit: de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de Wet Studiefinanciering 2000, het beleidsplan Schulddienstverlening afdeling Werk, Inkomen en Zorg 2016 en Beleidsregels Toelating tot de schuldhulpverlening GR De Bevelanden. De hierboven genoemde landelijke en lokale wet- en regelgeving zijn primaire bronnen. Het voordeel van deze methode is dat de documenten voor alle medewerkers van het team schulddienstverlening gelden en zijn vastgelegd.

Het begrip discretionaire ruimte is voorafgaand aan het onderzoek gedefinieerd.

Deelvraag 2: Welke vorm van schulddienstverlening wordt er door de gemeente Den Haag ingezet voor studerende jongeren met problematische schulden?

De deelvraag zal worden beantwoord aan de hand van geschreven bronnen. De documenten die worden geanalyseerd bestaan uit: de handreiking voor het implementeren van het JPF, de factsheet 'Pilot Jongeren Perspectieffonds', de brochure 'Perspectief voor Haagse jongeren met schulden en het doel en werkwijzen van het JPG. Er is voor deze bronnen gekozen, omdat dit primaire bronnen zijn van de gemeente Den Haag. De bronnen moeten een betrouwbaar en

representatief beeld geven over de schulddienstverlening die kan worden ingezet voor de doelgroep binnen dit onderzoek. De gemeente Den Haag is de initiatiefnemer en het aanspreekpunt van het JPF. De informatie die uit de bronnen naar boven komt is primaire informatie en is niet eerst via andere partijen gegaan. Dit zorgt ervoor dat de betrouwbaarheid van de informatie wordt verhoogd.

Deelvraag 3: Wat zijn de ervaringen van medewerkers binnen de afdeling schulddienstverlening als het gaat om het bieden van hulpverlening aan studerende jongeren met problematische schulden?

De deelvraag zal worden beantwoord aan de hand van interviews. De interviews worden afgenomen onder vier consultants schulddienstverlening en één coördinator. Dit zou ervoor moeten zorgen dat er een betrouwbaar en representatief resultaat naar boven komt, omdat enerzijds de ervaringen van de consultants naar boven komen en anderzijds de actualiteiten die spelen binnen het huidige werkproces/beleid met betrekking tot de doelgroep. Uit de interviews komen verschillende perspectieven naar boven. Voorafgaand aan de interviews zal er een topiclijst worden samengesteld en er wordt met de respondenten een afspraak gemaakt om de interviews af te nemen. De interviews worden afgenomen in een beschikbare ruimte van de organisatie. Dit zorgt ervoor dat het voor de respondenten een bekende en vertrouwde omgeving is, waardoor ze zich meer op hun gemak voelen. Wanneer een interview plaatsvindt in een vertrouwde omgeving, dan is de kans groter dat de respondenten eerlijk zijn in hun antwoorden. De interviews zullen ongeveer 30 minuten duren. Alle interviews zullen zo kort mogelijk na elkaar plaatsvinden, indien mogelijk binnen een tijdsbestek van 1 of 2 weken. Na het eerste interview zal een evaluatie plaatsvinden om te kijken of alle benodigde informatie naar boven is gekomen en of het eventueel nodig is om de topiclijst aan te passen.

De interviews worden opgenomen en getranscribeerd. De getranscribeerde interviews zullen als bijlagen worden toegevoegd aan het onderzoeksrapport. Door het opnemen en uitschrijven van de interviews blijft de analyse en verwerking van de verkregen informatie dicht bij de werkelijkheid. Dit zorgt ervoor dat de betrouwbaarheid wordt verhoogd en de rode draad van de gegeven informatie inzichtelijk wordt gemaakt. Aan het einde van de interviews wordt een korte evaluatie van het interview gegeven aan de respondent om te controleren of alle informatie juist is.

5.3 Analyse van de gegevens

De verzamelde gegevens zullen worden geanalyseerd. De analyse zal gebeuren aan de hand van kwalitatieve onderzoekstechnieken.

De interviews worden opgenomen en getranscribeerd. Aan de hand van het transcriberen, zullen de interviews worden gelabeld en gecategoriseerd. Er zal worden gekeken naar de verschillen en overeenkomsten in de antwoorden van de respondenten. Daarnaast zal er worden gekeken of de antwoorden overeenkomen met het huidige werkproces van de afdeling schulddienstverlening. De overige bronnen vanuit literatuur- en jurisprudentieonderzoek zullen ook worden geanalyseerd.

6. Beroepsproduct

Het beroepsproduct zal bestaan uit een advies voor de afdeling schulddienstverlening van GR de Bevelanden. Uit het onderzoek moet naar boven komen welke interventies de afdeling schulddienstverlening kan inzetten voor studerende jongeren met problematische schulden. De conclusies en aanbevelingen zullen worden toegelicht in een presentatie aan de medewerkers van de afdeling schulddienstverlening. Het is nog niet duidelijk hoelang de presentatie zal duren en welke medewerkers er aanwezig kunnen zijn bij de presentatie. Het doel van de presentatie is om de medewerkers inzicht te geven in de interventies die kunnen worden ingezet voor deze doelgroep.

Naast de presentatie zal er op basis van de interventies een werkwijzer worden geschreven. De werkwijzer zal informatie geven over de interventies die kunnen worden ingezet voor de doelgroep. De werkwijzer moet voor de medewerkers van de afdeling schulddienstverlening handvaten geven over hoe te handelen wanneer studerende jongeren met problematische schulden zich bij de organisatie melden. Daarnaast is de werkwijzer voor de medewerkers van de afdeling schulddienstverlening een instrument die ze kunnen gebruiken om te kijken welke interventies geschikt zijn voor de doelgroep.

7. Projectorganisatie

7.1 Planning

Week (projectweek)	Fase	Doel	Deadline
14	2	Inleveren plan van aanpak	22-02-2019 vóór 00.00
15	Wachten op beoordeling plan van aanpak	Kennis verzamelen over het onderzoek. Verdiepen in de doelgroep. Themadag Jeugdarmoede Zeeland bijwonen op 27 februari 2019. Beginnen met het maken van een topiclijst voor de interviews. Kennisclips van Eijmert Mudde kijken.	
16	2/3 2: het plan van aanpak verbeteren 3: beginnen met het onderzoek	GO: topiclijst voor interviews maken en interviews inplannen. De interviews pas inplannen voor na week 20. Er is hiervoor gekozen omdat na deze week bekend is of de tweede kans van het plan van aanpak is behaald of niet. Indien het onderzoek niet is gehaald is er nog tijd om de interviews af te zeggen. Beginnen met literatuuronderzoek voor deelvraag 1. NO GO: feedback op het plan van aanpak verwerken.	NO GO: Vrijdag 15 maart vóór 17.00 plan van aanpak inleveren (eigen deadline)
17	3	Data verzamelen en het ontwikkelen van een meetinstrument voor het afnemen van de interviews. Kennisclip 7 van Eijmert Mudde kijken (indien het doel van week 15 niet behaald is). Verder verdiepen in het literatuuronderzoek deelvraag 1 beantwoorden.	NO GO Maandag 18-3-2019 voor 12.00 plan van aanpak tweede kans inleveren (deadline hogeschool)
18	3	Laatste voorbereidingen	Vrijdag 29 maart vóór

		voor de interviews voor de aankomende periode. Literatuuronderzoek verrichten voor het beantwoorden van deelvraag 2.	17.00 uur. (eigen deadline)
19	3	Interviews afnemen en uitwerken Beantwoorden deelvraag 2 Literatuuronderzoek doen voor het beantwoorden van deelvraag 3	Vrijdag 1 april bekendmaken GO of NO GO plan van aanpak. (deadline hogeschool)
20	3	Interviews afnemen en uitwerken Beantwoorden deelvraag 3	Vrijdag 12 april vóór 17.00 alle deelvragen beantwoordt. (eigen deadline)
21	3	Conclusie & aanbevelingen gaan schrijven	
22	3	Interventie/beroepsproduct schrijven	
23	3	Het onderzoek nakijken. Als de hierboven genoemde deadlines niet op tijd behaald zijn, dan is er in deze week ruimte om achterstallige doelen in te halen. Als alle doelen en deadlines behaald zijn dan hoeft het onderzoek in deze week alleen nog nagelezen te worden.	Vrijdag 3 mei vóór 17.00 inleveren (eigen deadline)
24	3	Inleveren concept onderzoek	Maandag 6 mei vóór 12.00 uur concept inleveren (deadline hogeschool)
25	3	Vakantie	Vakantie
26	3	GO: feedback op het onderzoek verwerken NO GO: feedback op het onderzoek verwerken	Maandag 20 mei bekendmaken GO of NO GO. (deadline hogeschool)
27	3	GO: feedback op het onderzoek verwerken NO GO: feedback op het onderzoek verwerken Mocht er in de tijdsplanning iets niet op tijd af zijn, dan is	De feedback moet in beide gevallen vóór vrijdag 12.00 uur zijn verwerkt. (eigen deadline)

		er in het weekend nog tijd om het onderzoek af te ronden.	
28	3		Maandag 3 juni vóór 12.00 uur onderzoek en interventie inleveren of concept onderzoek tweede kans. (deadline hogeschool)
29	3	Vorbereiden presentatie voor de opdrachtgever	
30	4	GO: Presentatie vorbereiden en inplannen voor de opdrachtgever. NO GO: Feedback op het concept verwerken	
31	4	GO: Presentatie geven voor de opdrachtgever en reflectieverslag schrijven en inleveren. NO GO: Feedback op het concept verwerken.	Vrijdag 28 juni vóór 19.00 uur inleveren onderzoek tweede kans. (deadline hogeschool)
32	4	GO: Indien alles de eerste kans met een voldoende is behaald, dan is het afstuderen met een voldoende afgerond. Indien de presentatie van de opdrachtgever en het reflectieverslag nog niet afgerond zijn dan kan dit deze week nog worden ingeleverd. NO GO: Vorbereiden en inplannen van de presentatie voor de opdrachtgever	Presentatie opdrachtgever + inleveren reflectieverslag (eigen deadline)
33	4	Vorbereiden presentatie en reflectieverslag	Woensdag 11 juli bekendmaken cijfer reflectieverslag 1 ^e kans er onderzoek & interventie 2 ^e kans. (deadline hogeschool)
34	4	Presentatie voor de opdrachtgever en	

		reflectieverslag schrijven en inleveren.	
40			Maandag 26 augustus bekendmaken cijfer reflectieverslag 2 ^e kans

De eigen deadlines zijn persoonlijke deadlines en hier zit enige rek in. De deadlines van de hogeschool moeten zeker tijdig gehaald worden.

7.2 Organisatie en samenwerking

Dit onderzoek is een individueel onderzoek. Er is bij dit onderzoek geen sprake van een projectgroep. Voor het afstuderen zijn we door school ingedeeld in LC-groepen. De LC-groepen komen een keer per week samen. De bijeenkomsten kunnen bestaan uit een gezamenlijke bijeenkomst of een spreekuur. De interviews zullen worden afgenomen onder de medewerkers binnen de organisatie. Daarnaast zal er bij de organisatie aanvullend literatuuronderzoek plaatsvinden. Ik ben zelf ook in dienst bij de organisatie, dus tijdens werktijd zal er ook aan het onderzoek gewerkt worden, dit is besproken met mijn leidinggevende.

7.3 Informatiebeheer en monitoren van de planning

Ik ben zelf verantwoordelijk voor de tijdsplanning en het bewaken van de beschikbare uren. Vanuit de organisatie is er geen afstudeerbegeleider benoemd. Er zijn twee medewerkers van de organisatie die hebben geholpen met het kiezen van een onderwerp en het beantwoorden van vragen ten behoeve van de aanvraag. Dit was de coördinator schulddienstverlening en de beleidsmedewerker. De teamleider de afdeling schulddienstverlening is de officiële afstudeerbegeleider. Voor inhoudelijke vragen over het onderwerp van het onderzoek zal ik in de eerste instantie naar de twee collega's gaan die hebben geholpen met het kiezen van een onderwerp. Mocht ik tegen praktische dingen aanlopen, zoals te weinig tijd en te veel werkdruk, dan zal ik dit met de teamleider bespreken. Als er een beoordeling is geweest voor de in te leveren producten, dan zal ik de beoordeling doorgeven aan mijn teamleider. Bij een voldoende zal het plan van aanpak en het afstudeeronderzoek naar de coördinator, de beleidsmedewerker en de teamleider worden verstuurd.

7.4 Faciliteiten

Ik ben zelf medewerker binnen de afdeling schulddienstverlening van de organisatie. Dit houdt in dat ik toegang heb tot alle systemen die worden gebruikt binnen de afdeling. Alle beleidsdocumenten die nodig zijn voor het onderzoek, daar heb ik toegang voor.

Bronnenlijst

Literatuur

Hoff 2016

S. Hoff, Armoede in kaart 2016. Wat is armoede? 27 september 2016. www.digitaal.scp.nl Ga naar: Armoede in kaart 2016 -> Wat is armoede?

NVVK 2012

NVVK, Leidraad Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Versie 2.0 mei 2012

Omlo 2016

J. Omlo, Wat werkt bij de aanpak van armoede. Movisie: 21 maart 2016. www.movisie.nl. Ga naar: publicatie -> Wat werkt bij de aanpak van armoede

Tiemeijer 2011

W.L. Tiemeijer, Hoe mensen keuzes maken. De psychologie van het beslissen, Amsterdam: Amsterdam University Press 2011

Van Heijst & Verhagen

P. van Heijst & S. Verhagen, Jongeren en schulden. De leerlingen van ROC Midden Nederland in beeld. Amsterdam: 2009 B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Van der Maas & Sinke 2017

M. van der Maas en M. Sinke, Kadernota Armoedebelid 2017-2020. Naar een integrale aanpak!, Goes: Gemeenschappelijke Regeling De Bevelanden 2017

Van der Schors, van der Werf & Boer 2016

A. Van der Schors, M. van der Werf & M. Boer, Kans op financiële problemen 2016. Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting. Nibud 2016

Westhof, Ruig & Mirjam Tom 2015

Florieke Westhof en Lennart de Ruig m.m.v. Mirjam Tom, Voor mijn gevoel had ik veel geld. Jongeren en schulden. Zoetermeer: Zoetermeer 22 april 2015

Wet- en regelgeving

GR de Bevelanden

Beleidsregels toelating tot de schuldhulpverlening

Rechtbank Noord-Holland

Rechtbank Noord-Holland, Leeuwarden, afdeling privaatrecht, 21 oktober 2015.

Wet studiefinanciering 2000

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Overige bronnen

Bureau WNSP

www.bureauwsnp.nl. -> Over bureau wsnp. Geraadpleegd op 20 februari 2019

www.bureauwsnp.nl. -> Voorwaarden voor toelating wnsnp (particulier). Geraadpleegd op 20 februari 2019

DUO

www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> in het kort. Geraadpleegd op 15 februari 2019

www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> gift of terugbetalen. Geraadpleegd op 15 februari 2019

www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> waar bestaat het uit. Geraadpleegd op 15 februari 2019

www.duo.nl. Ga naar Home -> geld voor school en studie -> Voorwaarden. Geraadpleegd op 15 februari 2019

GR De Bevelanden 2018

www.grdebevelanden.nl -> GR De Bevelanden ->Wet- & regelgeving -> Beleidsregels en besluiten WIZ -> Goes: GR De Bevelanden 2018. Geraadpleegd op 13 februari 2019

Nibud

www.nibud.nl. -> Home -> Beroepsmatig -> Kennisgebieden -> Jongeren en kinderen -> Jongeren en schulden. Geraadpleegd op 13 februari 2019

NNVK

www.nvvk.eu. -> Minnelijke schuldregeling. Geraadpleegd op 13 februari 2019

Overheid.nl 2018

www.officielebekendmakingen.nl ->Officiële bekendmakingen -> Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 2018. Geraadpleegd op 13 februari 2019

Rijksoverheid

www.rijksoverheid.nl. -> Home -> Onderwerpen -> Leerplicht -> Vraag en antwoord. Geraadpleegd op 18 februari 2019

Schuldenlab

www.schuldenlab070.nl. Ga naar: Projecten -> Jongeren Perspectief Fonds. Geraadpleegd op 15 maart 2019.

Scribbr

www.scribbr.nl. Zoek op: onderzoeksmethoden -> kwalitatief vs kwantitatief. Geraadpleegd op 15 maart 2019